

*Voordracht uitgesproken op de herdenking Birma Siam en Pakan Baroe spoorweg
Erik Broekroelofs, voorzitter SHBSS, zaterdag 29 augustus 2020*

Als voorzitter van de stichting SHBSS wil ik allereerst mijn dank uitspreken aan het ministerie van Defensie dat ervoor gezorgd heeft dat wij ons vandaag welkom voelen op Bronbeek en in deze bijzondere tijden toch stil kunnen staan bij de slachtoffers van de Birma Siam en Pakan Baroe spoorweg.

Een welkom aan onze vaste bezoekers die elk jaar in grote getale naar Bronbeek komen, maar vandaag de herdenking vanachter de computer moeten volgen. Jullie kunnen vandaag niet hier zijn, maar jullie hebben zeker van je laten horen met een prachtige zee van bloemen bij het monument. Het onderstreept voor mij nog maar eens wat voor hechte gemeenschap wij samen vormen, achterban, bestuur, vrijwilligers en donateurs. Ik kan jullie niet zien, maar ik voel jullie nabijheid.

Een groet ook aan onze vrijwilligers die vandaag wél hier op het landgoed zijn. Jullie zetten elk jaar het beste beentje voor om de herdenkingsdag zo goed mogelijk te laten verlopen. Voor het bestuur is jullie inzet elk jaar van grote waarde en we wilden jullie er vandaag daarom per se bij hebben. Vandaag voor jullie geen gele hesjes, geen geregel, geen gestress, maar samen de herdenking meebeleven, zij het op gepaste afstand.

En tenslotte uiteraard een welkom aan onze veteranen. Recht voor het monument, de plek die jullie toekomt. Allen dik over de 90 jaar oud en sommige zelfs richting de 100. Een herdenking met onze veteranen, maar zonder bezoekers. Wie had dat ooit gedacht. Jos Wessels, Ed van der Logt, Guus Eeckhout, Louk Bannink, Bob Hartogh Heijs van de Lier. Wij hadden op jullie komst gehoopt maar zeker niet gerekend. Het is prachtig dat jullie er juist vandaag bij zijn.

Vanaf het moment dat de Corona-crisis ook Nederland bereikte en alle grote evenementen werden afgelast, hebben wij als bestuur maar 1 ding voor ogen gehouden. We laten de herdenking doorgaan. Op welke manier dan ook. De makkelijkste optie was geweest om het gewoon af te gelasten en een jaartje over te slaan. Maar de herdenkingsbijeenkomst is voor ons te waardevol. De vele positieve reacties die wij uit de achterban hebben gekregen op ons besluit om door te zetten, geven wel aan dat we daarin zeker niet de enige zijn.

En toch is dat herdenken een opmerkelijk iets. De oorlog is al 75 jaar voorbij en nog altijd staan we daar er elk jaar bij stil en slaan we zeker niet een jaartje over. Waarom herdenken wij? Voor familie? Om te zorgen dat er nooit meer oorlog komt of omdat het nu eenmaal zo hoort? Iedereen zal er zijn eigen antwoord op hebben. Voor mijzelf ben ik het beter gaan begrijpen toen ik vorig jaar een bezoek bracht aan een Benedictijner klooster in het oosten van het land. Ik ben er een dag of 3 geweest en heb met de monniken hun dagprogramma doorlopen. Ruggegraad van die dag is dat Bendictijners 5 keer per dag op vaste tijden naar de kapel gaan om hun gebeden te zingen. Ik vroeg een van de kloosterlingen om de betekenis van dat vaste ritme. De monnik vertelde mij dat het vaste ritme, hun ritueel, zorgt voor herkenbare momenten om tot bezinning en reflectie te komen. En Erik, zei de monnik, iedereen heeft momenten van bezinning en reflectie nodig. Dat maakt ons mens. Om na te

denken over waar je in het dagelijkse rennen en vliegen mee bezig bent en er bij stil te staan of dat nog wel past bij waar je vandaan komt, of het nog wel hoort bij wie je bent. Met vaste rituelen geef je structuur aan die reflectieve momenten. Als een bloeiende tuin waar je een hek om heen zet. Wij als monniken gaan 5 keer per dag naar de kapel, maar jij zal je eigen rituelen hebben. Zorg dat je ze herkent en koestert.

Het zijn wijze woorden van een kloosterling en geven voor mij inhoud aan de behoefte die ik elk jaar voel om hier te komen, te herdenken. Niet iets om een jaartje over te slaan. Voor mij is de jaarlijkse herdenking een moment van reflectie, Bronbeek een plek van bezinning, een klooster in mijn leven.

Het is een bron van inspiratie als ik denk aan mijn grootvader die op zijn 21^e naar Indië vertrok, 6 weken met de boot naar een land waar hij niemand kende, het avontuur tegemoet. En die zich bij tegenslag niet zomaar uit het veld liet slaan.

Het is een bron van medemenselijkheid als ik denk aan de krijgsgevangenen die ondanks de vreselijke omstandigheden, toch naar elkaar omkeken. Zoals de vrienden van mijn grootvader die het eten uit eigen mond spaarden en hem in de laatste dagen voor zijn dood in kamp Rin Tin toch nog wat eieren toestopten.

Het is een bron van kracht als ik denk aan mijn grootmoeder die het verlies van haar man aan de Birma Siam spoorlijn heeft moeten opvangen. Berooid met drie kleine kinderen op de mazelenboot terug naar Nederland en die er ondanks alles in is geslaagd hen een fantastische opvoeding te geven.

Het is een bron van mentale veerkracht als ik denk aan de krijgsgevangenen die de moeilijkste omstandigheden hebben moeten doorstaan, maar er na de oorlog in zijn geslaagd het leven toch weer op te pakken, om voor anderen van waarde te kunnen zijn. De geest overwint staat er zo mooi op het Indische monument.

Het is een bron van geborgenheid om hier elk jaar samen te zijn. Samen te zijn met mijn vader en familie om stil te staan bij de geschiedenis die ons bindt. Samen te zijn met de vele bezoekers, gelijkgestemden, van wie we verhalen horen en met wie we emoties delen. Verhalen en emoties die er mogen zijn, in alle vertrouwdeheid, omdat we samen zijn.

Het is nu 75 jaar geleden dat de oorlog voorbij was. Een bijzonder herdenkingsjaar wordt dan gezegd, een mijlpaal. Maar wat is het anders dan 76 of 77 jaar geleden? De waarde van de herdenking is voor mij het moment van bezinning en het samenzijn. Net zoals bij de Benedictijners geborgd in een ritueel dat we herdenking noemen. Het hek om onze mooie bloementuin.

En daarom staan we hier vandaag op onze vaste laatste zaterdag van augustus, op onze geliefde plek bij het Driepagodenmonument. Om de slachtoffers van de Birma Siam en de Pagan Baru spoorweg te gedenken, om het verleden te leren kennen zodat we het heden beter begrijpen. En om samen te zijn. Dit is het ritueel waarvoor wij van geen wijken wilden weten. Ik mis natuurlijk wel de bekende en vertrouwde gezichten in het publiek. Het praatje na afloop en de hand op een schouder. Maar ik voel jullie nabijheid en ik hoop dat deze bijzondere herdenking jullie toch de verfrissing biedt die het elk jaar geboden heeft. En dan zien we elkaar hier volgend jaar weer.

